

Фрідер і Катерлізхен

Жили-були на білому світі чоловік (на ім'я Фрідер) та дружина (її звали Катерлізхен); одружилися вони не так давно й вважалися ще молодими.

Одного разу сказав Фрідер: «Я піду в поле, Катерлізхен; а коли повернуся звідти, нехай у тебе тоді на столі буде приготовлено щось смажене для втамування голоду й якесь прохолодне питво для втамування спраги». — «Іди, іди, Фрідре, — відповіла йому Катерлізхен, — уже я тобі все як слід приготую».

Коли ж настав час обіду, вона дістала з труби ковбасу, яка там коптилася, поклала її на деко, додала до неї олійця й поставила деко на вогонь. Ковбаса почала підсмажуватися й шкварчати на деку, а Катерлізхен, стоячи коло вогню й тримаючись за ручку дека, сама про себе розмірковувала...

«А що? — раптом спало їй на думку. — Поки ковбаса засмажиться, адже я б тим часом могла спуститися в льох і напиться націдити».

Ось вона міцніше встановила деко на вогні, взяла кухоль, зійшла в льох і стала цідити пиво. Тече пиво в кухоль, Катерлізхен на нього дивиться, та раптом і схаменулася: «Е-е, собака ж у мене угорі не прив'язана! Мабуть, ще витягне ковбасу з дека, от буде лихо!» — і за мить вибігла сходами з льогу...

І бачить: собака вже тримає ковбасу в зубах і волочить її за собою по землі.

Однак же Катерлізхен не лінива бігати, кинулася навздогін за собакою й гналася за нею досить довго полем; але собака бігла швидше за неї й ковбаси з зубів не випускала, і волокла її за межу поля. «Ну, що є — те є!» — сказала Катерлізхен, повернулася назад і, стомившись від біганини, пішла додому потихеньку, щоб трохи охолонути.

А тим часом пиво з діжки бігло та бігло, бо Катерлізхен забула закрити кран; налився кухоль повний, а потім потекло пиво повз кухоль у льох і текло доти, доки вся діжка не спорожніла.

Катерлізхен ще з сходів побачила, яка біда сталася в льоху. «От тобі на! — вигукнула вона. — Що тепер робити, щоб Фрідер цієї біди не помітив?»

Подумала, подумала, та й згадала, що ще з останнього ярмарку на горищі лежить у них мішок чудової пшеничної муки, от і придумала вона той мішок з горища знести й у льоху розсипати по підлозі, залитій пивом. «Так, уже це

можна сказати! — подумала вона. — Запас біди не чинить і в нужді пригождается!»

Полізла вона на горище, стягла звідти мішок і спустила його з плечей просто на кухоль, повний пива; кухоль перекинувся, і питво, приготоване для Фрідрера, теж розлилося по льоху.

«Недарма люди кажуть, — промовила Катерлізхен, — що де одне покладено, там і другому знайдеться місце!» — і розсипала муку з мішка по всьому льоху. І коли розсипала, намілуватися не могла на свою роботу й навіть сказала: «От як тут усе чисто й охайно тепер!»

В обідній час прийшов і Фрідер додому. «Ну-бо, Катерлізхен, що ти мені приготувала?» — «Ах, Фрідре! — відповіла вона. — Задумала я тобі ковбасу засмажити; але поки я пиво з діжки цидила в льоху, собака втягнув ковбасу з дека; а як я погналася за собакою, все пиво з діжки витекло; задумала я льох від пива пшеничною мукою висушити й кухоль з пивом теж перекинула. А втім, будь спокійний, у льоху тепер у нас сухо». — «Дружино, дружино! — сказав їй Фрідер. — Краще б ти цього не робила! Ковбасу дала собаці втягти, пиво дала з діжки витекти та ще пиво засипати пшеничною мукою вигадала!» — «Так-то так, чоловіче! Та ведь я всього цього не передбачила: ти б повинен був мені все наперед сказати».

Фрідер подумав: «Ну, якщо й далі так із дружиною піде, то й справді доведеться мені самому про все наперед подумати».

От і сталося, що накопичивши чималу суму талерами, поміняв він їх на золото й сказав Катерлізхен: «Ось бачиш тут ці жовті черепочки? Ці черепочки я складу в горщик та закопаю в хліві під яслами в корови; тільки гляди — не чіпай їх, а не то тобі від мене дістанеться!» І вона сказала: «Ні, чоловіче, нізащо не торкну».

Коли ж Фрідер пішов, прийшли в село торговці продавати глиняні кухлі й горщики й запитали в Катерлізхен, чи не бажає вона щось купити. «Е-е, добрі люди, — сказала Катерлізхен, — немає в мене ніяких грошей, і нічого я в вас купити не можу; а от якщо вам потрібні жовті черепочки, то на черепочки й я б у вас дещо купила». — «Жовті черепочки? А чому б не потрібні? Покажи-но їх нам!» — «Так от ступайте в хлів і порийтеся під яслами в корови, там і знайдете жовті черепочки в горщику, а я при цьому й бути не смію!»

Шахраї-торговці пішли за її вказівкою, порилися під яслами й відкопали чисте золото. Золото вони забрали, та з ним і втекли, а свій товар, горщики й кухлі, весь у домівці покинули.

Катерлізхен подумала, що й цей новий посуд їй може пригодиться; але оскільки на кухні в ній не було недостатку, то в усіх нових горщиків вона повибивала днища й розставила їх як прикрасу на парканних стовпах навколо всього будинку.

Як повернувся Фрідер додому, як побачив цю нову прикрасу, то й став говорити: «Люба, що це ти знову накоїла?» — «А це я купила, любий, на ті жовті черепочки, що під яслами в корови закопані були... Сама-то я туди не ходила — так продавці вже їх відкопали». — «Ах, Катерлізхен! Що ти накоїла? Адже це ж не черепки були, а чисте золото, і в тому було все наше багатство. Ти б цього не повинна була робити!» — «Так-то так, любий, — відповіла вона, — та я ж цього не знала; ти б мені повинен був наперед сказати».

Постояла хвилинку Катерлізхен, подумала й каже: «Послухай-но, чоловіче, адже своє золото ти можеш знову здобути, побіжімо швидше навздогін за злодіями». — «Ходімо, мабуть, — сказав Фрідер, — спробуємо; візьми тільки з собою хліба й сиру, щоб було нам чим по дорозі перекусити». — «Гаразд, чоловіче, візьму».

Пустилися вони в погоню, і оскільки Фрідер був на ногу легший за дружину, то Катерлізхен від нього й відстала. «Так-то ще й краще, — подумала вона, — як будемо назад вертатися, мені ж менше йти доведеться».

От і прийшли вони шляхом-дорогою до гори, де на обох схилах прорізані були колесами глибокі колії. «Он воно як, — сказала Катерлізхен, — адже вони тут бідну землю порізали, перерили й посмугували так, що повік не загоїться!» Та з великого жалю взяла й намастила всі колії маслом, щоб колеса по них м'якше котилися; а між тим, як вона над коліями нагиналася, викотилася в неї одна головка сиру з фартуха й покотилася вниз горою. «Ну, ні, брате, — сказала Катерлізхен, — я раз-то зійшла на гору, а через тебе другий раз сходити на неї не стану; нехай інший сир за ним скотиться й поверне його сюди».

Узяла вона другу головку сиру й скотила її вслід за першою. Однак же сири не поверталися до неї; тоді вона й третій услід за ними спустила й подумала: «Може, вони третього чекають і не хочуть вертатися самі».

Але й три сири не поверталися; тоді вона вирішила: «Мабуть, третій-то не знайшов до них дороги й заблукав на шляху, пошлю-но я й четвертий за ними, нехай покличе їх». Але й з четвертим те саме сталося, що й з третім.

Тоді дружина розсердилася, жбурнула під гору й п'яту, й шосту головки, так що в неї сиру вже й зовсім не залишилося.

Однак же вона їх деякий час ще почекала й прислухалася; але оскільки сири не поверталися, вона на них махнула рукою й пробурчала: «Вас добре б по смерть посилати! Чекати вас не стану: захочете й самі мене наздоженете!»

Пішла Катерлізхен далі й зустрілася з чоловіком, який зупинився й чекав її, бо йому їсти захотілося. «Ну-бо, давай сюди, що в тебе там є в запасі!»

Та подала йому сухий хліб. «А де ж масло й сир?» — «Ах, чоловіче, маслом я колії на дорозі вимастила; а сири наші швиденько повернуться: один у мене з рук викотився, а інші я сама за ним услід послала, щоб вони його назад привели». — «Ну, дружино, могла б ти цього й не робити! Ека, що вигадала — маслом дорогу змащувати, а сири з гори скочувати». — «Так-то так, чоловіче, та все ж ти винуватий, нащо не попередив мене».

Довелось їм обом закусити сухим хлібом; от і сказав Фрідер: «Дружино, та замкнула ли ти наш дім, як із нього виходили?» — «Ні,

«Чоловіче, ти мав би мені це сказати». — «Ну, то повертайся додому й спершу зачини двері, а потім уже підемо далі; та між іншим принеси ще чогось поїсти, я тут тебе почекаю».

Пішла Катерлізхен додому й думає: «Чоловік хоче чогось іншого поїсти, сир і масло йому не до смаку припали, тож візьму-но я для нього з дому цілий вузол сушених груш і кухоль оцту».

Потім вона засунула засувом двері верхнього поверху в домі, а нижні зняла з петель і забрала з собою, поклавши на плечі, а при цьому подумала, що коли двері будуть під її охороною, то й у дім ніхто не зможе увійти.

Не скоро дійшла Катерлізхен до місця й усе думала: «Хай чоловік тим часом відпочине».

Коли ж дійшла вона до Фрідера, то сказала: «Ось тобі, чоловіче, і хатні двері принесла, на-но, стережи їх». — «Ах, Боже, яка ж розумна в мене жінка! Нижні двері з собою забрала, так що тепер кожному відкритий шлях у наш дім, а на верхньому поверсі засувами зачинила! Ну, тепер уже пізно додому вертатися; але якщо ти сюди двері притягла, то будь ласка, неси їх на собі й далі!» — «Гаразд, двері я понесу, чоловіче, а от вузол із сушеними грушами й кухоль з оцтом мені нести важко; я їх на двері повішу, хай їх двері несуть».

Ось вони нарешті й у ліс увійшли, стали шукати шахраїв-торговців, однак не знайшли.

Вже стало темніти, і вони залізли на дерево, гадаючи там переночувати. Та ледве влаштувалися угорі, як під те саме дерево прийшли ті самі добрі молодці, які забирають із собою все, що саме за ними йти не хоче, і вміють розшукувати речі раніше, ніж ті загубляться.

Сіли вони під деревом, на яке Фрідер і Катерлізхен полізли, розвели вогонь і збиралися ділити свою здобич. Фрідер спустився з дерева на інший бік, щоб набрати каміння, знову поліз із ними на дерево й хотів побити ними злодіїв насмерть. Але жоден із його каменів не влучив у ціль, і злодії стали говорити між собою: «Мабуть, скоро почне світати, вітром збиває з ялин шишки».

А Катерлізхен тим часом усе ще тримала двері на плечах, і оскільки їй було важко їх тримати, то вона подумала, що це вузол із грушами відтягує двері, і сказала чоловікові: «Я скину вузол із грушами». — «Ні, жінко, зараз не кидай, бо по грушах і нас на дереві знайдуть». — «Ні, кину, не можу, дуже вже вони мене тягнуть». — «Ну, то й роби, хай йому чорт!»

І посипалися груші крізь гілки вниз, а ті, що сиділи внизу, навіть уваги на них не звернули.

Трохи згодом Катерлізхен, яка й далі знемагала під вагою дверей, сказала чоловікові: «Ах, чоловіче! Мені й оцет теж треба вилити». — «Ні, жінко, не роби цього, бо вони, мабуть, нас знайдуть!» — «Ох, чоловіче, не можу: я мушу його виплеснути! Дуже вже він мене тягне!» — «Ну, то й виливай, хай йому грець!»

Виплеснула вона оцет і оббризкала добрих молодців, що були внизу. Стали вони між собою переговорюватися, що, мовляв, роса падає.

Нарешті Катерлізхен здогадалася: «Та чи не двері це мені так відтягують плече?» — і сказала чоловікові: — «Чоловіче, я й двері теж скину з плечей!» — «Як можна! Тоді нас одразу ж виявлять!» — «Ах, не можу! Дуже вже вони мене тягнуть!» — «Та ні ж, тримай їх!» — «Ні, аж ніяк не можу — упусти!» — «Ну, то й валить її, щоб їй пусто було!» — відповів Фрідер із досадою.

Двері впали з дерева з шумом і гуркотом, і злодії під деревом закричали: «Сам диявол валиться на нас із дерева!» — кинулись навітки й залишили всю здобич на місці.

Раненько вранці, коли Фрідер і Катерлізхен спустилися з дерева, вони знайшли під ним усе своє золото й понесли його додому.